

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи

Вероніка БУТРІНА
«26» червня 2025 р.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ «ВИРОБНИЧА ФАХОВА ПРАКТИКА»

галузь знань J Транспорт та послуги

спеціальність J3 Туризм та рекреація

освітньо-професійна програма Туризм та індустрія гостинності

рівень вищої освіти другий

(магістерський)

форма навчання - денна

м. Кам'янець-Подільський, 2025 р.

Розробники:

Ольга ОЛІЙНИК, доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи;

Тетяна МАРУСЕЙ доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи.

*Схвалено і затверджено до друку
кафедрою туризму та готельно-
ресторанної справи (протокол № 12 від
26 серпня 20254 р.)*

*радою з науково-методичної роботи і забезпечення якості
вищої освіти природничо-економічного факультету
(протокол № 7 від 27 серпня 2025 р.)*

Голова науково-методичної ради

Валентина КОЛОДІЙ

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Тетяна МАРУСЕЙ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ	6
2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ	9
3. БАЗИ ПРАКТИКИ.....	13
4. ЗМІСТ ПРАКТИКИ.....	14
5. ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ	19
6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ	20
7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ	21
8. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ З ПРАКТИКИ.....	22
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА.....	25
ДОДАТКИ.....	28

ВСТУП

На сьогодні в умовах нестабільності економічної системи України підвищуються вимоги до відповідності рівня підготовки фахівців у вищих навчальних закладах вимогам роботодавців, до забезпечення конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Одним із напрямів вирішення цієї проблеми є поетапна практична підготовка майбутніх фахівців із послідовним нарощуванням рівня професійних знань та практичних навичок.

Виробнича практика здобувачів вищої освіти є важливою складовою професійної підготовки, яка дає можливість закріпити теоретичні знання, отримати практичні навички і здобути реальний досвід у бізнесі. Зрозуміло, що такий підхід дозволяє легше впоратися з викликами реальної професійної діяльності. Крім того, виробнича практика сприяє розвитку мережі професійних контактів і розширенню можливостей для подальшого працевлаштування випускника закладу вищої освіти.

Виробнича фахова практика є складовою частиною навчально-виховного та науково-дослідного процесу підготовки фахівців з спеціальності ІЗ Туризм і рекреація і її програма підготовлена відповідно до «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.93р. № 93, освітньо-професійної програми, Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (п. 4.4) <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view> і Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSlSDVIV04waWZvbW5xVnM2Mmd5Y1FLdi1rUC0w/view?resourcekey=0-tYSPd5dBX2-ZMCs1ShozJA. Виробнича практика здобувачів вищої освіти дозволяє закріпити і використати здобуті теоретичні і практичні знання, уміння і навички та підготуватися в подальшому до роботи за обраним фахом.

Проходження виробничої практики забезпечує формування у здобувачів вищої освіти з спеціальності ІЗ Туризм та рекреація (освітня програма Туризм та індустрія гостинності) другого (магістерського) рівня вищої освіти інтегральних, загальних та спеціальних (фахових) компетентностей:

1) **Інтегральна компетентність (ІК):** Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації.

2) **Загальні компетентності (ЗК):**

ЗК 02. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі.

ЗК 03. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 07. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

3) Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 01. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.

СК 03. Здатність до управління туристичним процесом у публічному секторі, в туристичній дестинації, туристичному підприємстві на різних ієрархічних рівнях.

СК 05. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.

СК 06. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації.

СК 08. Здатність створювати, реалізовувати та ефективно просувати туристичні продукти й послуги регіонального рівня у галузі туризму та гостинності в умовах змін.

Освітньо-професійною програмою та навчальними планами підготовки фахівців ОС «магістр» галузь знань J Транспорт та послуги спеціальність J3 Туризм і рекреація освітньо-професійна програма Туризм та індустрія гостинності передбачено проведення виробничої фахової практики в обсязі 4 тижні (табл. 1).

Таблиця 1

Графік проведення практики

Спеціальність (шифр, назва)	Курс	Вид практики	Орієнтовний термін практики	Тривалість (тижнів)	Семестр
галузь знань J Транспорт та послуги спеціальність J3 Туризм і рекреація освітньо-професійна програма Туризм та індустрія гостинності	1	виробнича фахова	38-41	4	2

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Виробнича фахова практика покликана сформувати у здобувача вищої освіти певні професійні практичні знання, вміння та навички, необхідні для плідної роботи у сфері туристичного обслуговування та індустрії гостинності, з метою закріпити на практиці теоретичні знання з курсів професійної підготовки.

Метою практичної підготовки здобувачів вищої освіти ОС «магістр» галузь знань галузь знань J Транспорт та послуги спеціальність J3 Туризм та рекреація освітньо-професійна програма Туризм та індустрія гостинності є:

- закріплення теоретичних знань, отриманих з профільюючих дисциплін;
- оволодіння навичками практичної діяльності фахівця з туризму та індустрії гостинності;
- набуття й удосконалення компетентностей, визначених відповідною освітньою програмою вищої освіти;
- накопичення досвіду самостійної роботи згідно вибраного фаху;
- збір та опрацювання фактичного матеріалу для подільшого виконання кваліфікаційної роботи.

Під час проходження виробничої фахової практики магістранти повинні ознайомитись та проаналізувати організаційну структуру та тип туристичного підприємства чи підприємства сфери гостинності, риси діяльності відповідних підприємств в умовах ринку, реалізацію функцій управління, особливості комунікаційного процесу, кадрову роботу, специфіку страхування туристів, модель забезпечення якості туристських та інших послуг.

Завданнями практичної підготовки здобувачів вищої освіти ОС «магістр» галузь знань галузь знань J Транспорт та послуги спеціальність J3 Туризм та рекреація освітньо-професійна програма Туризм та індустрія гостинності є:

- безпосередня практична підготовка здобувачів вищої освіти до самостійної роботи на фахових посадах, поглиблення та закріплення теоретичних знань та практичних навичок зі спеціальності й навчальних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки, уміння працювати з матеріалами діяльності підприємства туристичної сфери та індустрії гостинності й використовувати його для виконання кваліфікаційного завдання;
- формування умінь і навичок роботи за фахом, набуття досвіду організаційної, виховної роботи в колективі;

- опанування сучасними прийомами та методами прийняття управлінських рішень у сфері туризму;
- ознайомлення безпосередньо на підприємстві з інноваційними з інноваційними технологіями ведення операційної та фінансової діяльності;
- підготовка здобувачами вищої освіти індивідуального завдання з усебічного вивчення конкретної проблеми управління організацією, збір практичних та статистичних матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи.

Очікувані результати від проходження виробничої практики:

ПРН 01. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.

ПРН 02. Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації.

ПРН 03. Застосовувати сучасні цифрові технології, методи та інструменти дослідницької та інноваційної діяльності для розв'язання складних задач у сфері туризму та рекреації.

ПРН 04. Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проєктувати його стратегічний розвиток на засадах сталості.

ПРН 06. Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку.

ПРН 07. Організовувати співпрацю зі стейкхолдерами, формувати механізми взаємодії суб'єктів туристичного ринку з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ПРН 10. Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування.

ПРН 11. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем, презентації результатів досліджень та проєктів у сфері туризму і рекреації.

ПРН 13 Розробляти та впроваджувати продукти і послуги у галузі туризму та гостинності, враховуючи специфіку регіонального туристично-рекреаційного потенціалу в умовах змін.

Отже, здобувачі під час проходження виробничої фахової практики повинні навчитися самостійно вирішувати типові задачі, які притаманні видам діяльності, відповідно до посад на яких може працювати випускник туристичного напрямку, самостійно навчатися здійснювати пошук потрібної

інформації про стан роботи підприємства на ринку товарів та послуг, аналізувати її, виявляти основні фактори, що обумовлюють фактичний стан діяльності підприємства, розкривати основні тенденції його розвитку, пояснювати їх, пропонувати науково обґрунтовані висновки та пропозиції, щодо підвищення ефективності діяльності

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Виробнича фахова практика здобувачів вищої освіти ОС «магістр» галузь знань галузь знань J Транспорт та послуги спеціальність J3 Туризм та рекреація освітньо-професійна програма Туризм та індустрія гостинності може проводитись групами або індивідуально на підприємствах (організаціях, установах). Кожен зі здобувачів вищої освіти знаходиться у ролі практиканта, помічника керуючого відповідними структурними підрозділами підприємства (організації, установи).

Здобувачі вищої освіти можуть направлятись на практику до підприємств (організацій, установ), з якими укладено договори про підготовку фахівців або туди, де вони після закінчення університету будуть працевлаштовані.

За наявності вакантних місць здобувачі вищої освіти можуть зараховуватися на штатні посади, якщо робота на цих посадах відповідатиме вимогам програми практики.

Підприємства (організації, установи), які використовуються як бази практики, повинні відповідати наступним вимогам:

- здатність забезпечити виконання програми практики;
- наявність структур, галузей що відповідають спеціальностям або спеціалізаціям, за якими здійснюється підготовка фахівців університету;
- можливість кваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;
- надання здобувачам вищої освіти на час практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмі практики (за наявності відповідних вакансій);
- надання здобувачам вищої освіти права користуватися бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства (організації, установи);
- можливість наступного працевлаштування випускників університету (на загальних підставах при наявності вакансій).

Визначення баз практики здійснюється адміністрацією університету на основі прямих договорів про співпрацю з підприємствами (організаціями, установами) незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності.

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно, з дозволу кафедри або деканату, обирати для себе базу практики і пропонувати її для використання. При цьому, однією з умов дозволу повинно бути надання можливості бази практики здобувачу вищої освіти виконати програму практики в повному обсязі.

Зміна бази практики можлива тільки з поважних причин і лише до подання проєкту наказу про проходження практики.

Самостійно змінювати базу практики здобувач вищої освіти не має права. У разі самостійної зміни бази практики, неявки до місця практики без поважних причин вважатиметься, що здобувач вищої освіти не виконав навчального плану і може бути відрахований з університету.

З базами (підприємствами, організаціями, установами) завчасно укладаються договори щодо проведення практик. Строк дії цих договорів погоджується сторонами договору та може визначатися на період конкретного виду практики або на термін до п'яти років.

Керівник практики від підприємства, який здійснює загальне керівництво практикою:

- несе особисту відповідальність за проведення практики у межах своєї компетенції;
 - організовує практику згідно з програмою практики;
 - визначає місця практики, забезпечує найвищу ефективність її проходження;
 - організовує проведення відповідними фахівцями інструктажу з охорони праці, безпеки життєдіяльності, протипожежної безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;
 - забезпечує виконання графіків проходження практики у структурних підрозділах підприємства;
 - надає практикантам можливість користуватись наявною літературою, необхідною документацією, приміщеннями підприємства для виконання програми практики;
 - забезпечує і контролює дотримання практикантами правил внутрішнього розпорядку;
 - створює необхідні умови для засвоєння здобувачами вищої освіти нової техніки, передових технологій, сучасних методів організації праці;
 - контролює дотримання законодавства України про працю тощо.
- Обов'язки безпосередніх керівників, призначених базами практики, зазначені в окремих розділах договорів про проведення практики здобувачів вищої освіти університету.

Викладач-керівник практики від кафедри:

- розробляє тематику індивідуальних завдань;
- узгоджує з керівником практики від підприємства (організації, установи) індивідуальні завдання з урахуванням особливостей місця практики;
- бере участь у розподілі здобувачів за базами практики;
- контролює своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць

практики;

- здійснює контроль за виконанням програми практики, строками її проведення;
- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів для кваліфікаційної роботи;
- проводить обов'язкові консультації щодо обробки зібраного матеріалу та його використання у звіті з практики і кваліфікаційній роботі;
- оцінює оформлення звіту-щоденника;
- може приймати захист звітів здобувачів вищої освіти з практики у складі комісії;
- здає звіти здобувачів вищої освіти про практику на кафедру для зберігання.

Здобувачі вищої освіти університету зобов'язані:

- до початку практики одержати від координатора (координаторів) практичної підготовки по спеціальності направлення, щоденник, повідомлення методичні матеріали (програму, методичні рекомендації, індивідуальне завдання тощо) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути до бази практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- вивчити й суворо дотримуватись правил охорони праці, безпеки життєдіяльності, протипожежної безпеки, виробничої санітарії та правил внутрішнього розпорядку;
- нести відповідальність за виконану роботу та її результати, показувати приклад свідомого і сумлінного ставлення до праці;
- своєчасно, не пізніше тижня після закінчення практики, надати координатору (координаторам) практичної підготовки по спеціальності всі необхідні організаційні документи, а викладачу-керівнику практики від кафедри – щоденник практики та звіт про її проходження. В термін, встановлений наказом ректора, скласти комісії диференційований залік з практики.

На початку практики здобувач вищої освіти за допомогою керівника практики від підприємства повинен скласти календарний план своєї роботи;

Під час практики він зобов'язаний вести щоденник, де якомога повніше висвітлюється характер та зміст виконуваної роботи, участь здобувача у виробничому та громадському житті підприємства, фіксуються складності, з якими стикається практикант, записуються спостереження та зауваження відносно діяльності підрозділу, а також висновки і пропозиції з її покращення.

Записи у щоденнику ведуться щоденно. Щоденник регулярно

перевіряється і підписується керівником практики від підприємства. Після завершення практики щоденник підписує здобувач вищої освіти і завіряє підписом керівника практики і печаткою підприємства.

У період практики здобувач вищої освіти повинен дотримуватися встановлених правил внутрішнього розпорядку, показувати приклад активного відношення до праці, приймати участь у виробничих нарадах, зборах колективів підрозділів, засіданнях правління і т. п.

Щоденник є основним документом, що підтверджує проходження здобувачем вищої освіти практики, у якому відображається вся його поточна робота і містить:

- календарний план виконання здобувачем вищої освіти програми відповідної практики з оцінкою його виконання: та план роботи, який складається разом з керівниками практики від кафедри і підприємства;
- робочі записи під час практики;
- відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці;
- відгук осіб, які перевіряли проходження практики;
- висновок керівника практики від вищого навчального закладу про проходження практики, в т. ч. підсумкове оцінювання роботи здобувача вищої освіти за період практики.

Щоденник і звіт оформляються повністю на місці практики і там же подається для висновків і одержання характеристики керівнику виробничої практики від бази практики.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Відповідно до навчального плану магістрів зі спеціальності J3 Туризм та рекреація освітньо-професійна програма Туризм та індустрія гостинності другого (магістерського) рівня вищої освіти на виробничу практику відводиться 180 год., що становить 6 кредитів, 4 тижні.

За наявності вакантних місць керівники баз практик своїм наказом можуть зараховувати здобувачів вищої освіти на конкретні робочі місця, якщо робота на цих посадах відповідатиме вимогам програми практики, а за відсутності робочих місць – практикантами і помічниками працівників.

У випадку, коли здобувач вищої освіти проходить практику за угодою з підприємством, зміст практики може визначатись індивідуально з урахуванням угоди на цільову підготовку.

Щоденник і звіт оформляються повністю на місці практики і там же подаються для висновків і одержання характеристики керівнику виробничої практики від бази практики.

Календарний графік проходження практики складається індивідуально з керівником практики від університету, з урахуванням особливостей бази практики. Наведено рекомендований зразок календарного графіка (табл.2).

Таблиця 2

ЗМІСТ

Виробничої фахової практики

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання завдань (год)	Форма звітності здобувача
1.	Настановна конференція на факультеті (мета та завдання виробничої фахової практики, обов'язки здобувачів-практикантів, зміст роботи здобувачів на період практики, вимоги до звітної документації).	2	Щоденник, опис
2.	Проходження інструктажу з техніки безпеки та протипожежної безпеки.	2	Щоденник, опис
3.	Ознайомлення з підприємством, керівниками, розпорядком роботи на підприємстві.	10	Щоденник, опис
4.	Ознайомлення із статутними документами та іншими нормативними документами підприємства.	14	Щоденник, опис
5.	Вивчення показників діяльності суб'єкта підприємництва туристичних послуг (підприємства індустрії гостинності)	20	Щоденник, розрахунки, висновки, пропозиції

6.	Вивчення стану та стратегії розвитку туристичного підприємства (підприємства індустрії гостинності)	24	Щоденник, опис
7.	Оцінка та перспективи розвитку туристичного підприємства (підприємства індустрії гостинності)	24	Щоденник, опис
8.	Аналіз конкурентоспроможності туристичного підприємства (підприємства індустрії гостинності) та розробка пропозицій по її підвищенню	24	Щоденник, розрахунки, висновки, пропозиції
9.	Добір матеріалів по кваліфікаційній роботі	20	Щоденник, опис
10.	Виконання індивідуального завдання за темою кваліфікаційної роботи	20	Таблиці, графіки, пояснення
11.	Звітність за проходження практики та консультації у керівників практики	10	Щопонеділка о 14-30
12.	Підготовка звітної документації здобувача-практиканта (звіт здобувача-практиканта про проходження практики, щоденник виробничої практики; характеристика діяльності здобувача-практиканта, підписана керівником та засвідчена керівником підприємства)	10	Оформлення звітної документації

Під час проходження практики на підприємствах туристичної індустрії та сфери гостинності здобувач на етапі ознайомлення з організацією роботи туристичного підприємства чи підприємства сфери гостинності може здійснювати наступні види діяльності :

— вивчати маршрути за якими працює туристична чи інша відповідна фірма. Організаційні форми туризму та специфіку розробки маршрутів для них. Види маршрутів та їх характеристику. Аналіз попиту на певні види маршрутів.

— ознайомитись з організацією договірних відносин за всіма технологічними процесами туристського підприємства (підприємства індустрії гостинності) (виробництво, реалізація та споживання туристських послуг). Співпраця з готельними, автотранспортними, страховими підприємствами, підприємствами, що надають інформаційні послуги. Агентський договір.

— ознайомитись з організацією обслуговування туристів (гостей) на підприємстві. Ознайомлення з культурою обслуговування та якістю послуг, що надаються.

-ознайомитись з туристськими формальностями. Паспортні-візові формальності. Порядок виїзду за кордон неповнолітніх дітей. Вимоги до оформлення шенгенських віз. Вимоги посольств щодо документів (на прикладі

однієї країни). Митні формальності. Відповідальність за порушення митних правил. Валютні та медико-санітарні туристські формальності.

- ознайомитись з організацією транспортного обслуговування на підприємстві. Організація маршрутно-транспортних подорожей на даному підприємстві. Нормативно-правова база організації транспортних послуг різними видами транспорту. Угоди з підприємствами постачальниками турпослуг. Обов'язки підприємства щодо забезпечення безпеки туристів при здійсненні транспортних подорожей.

- ознайомитись з організацією страхування туристів. Умови страхування, вартість страхового полісу та умови відшкодування. Страхові випадки. «Зелена карта» для автомобільної подорожі країнами.

- ознайомитись з організацією екскурстного обслуговування. Нормативні документи організації екскурсійної діяльності. Договір на екскурсійне обслуговування. Умови співпраці туристської фірми з екскурсоводами, гідами-перекладачами тощо.

- ознайомитись з організацією ділових подорожей. Види ділового туризму відповідно до мети. Особливості програми обслуговування для ділового туриста. Пропозиції туристської фірми щодо обслуговування цього сектора. Інсентив-подорожі.

- ознайомитись з особливостями обслуговування туристів при організації рекреаційних подорожей (лікувально-оздоровчі подорожі, подорожі на відпочинок тощо). Тематика та зміст рекреаційних турів, що пропонує туристське підприємство.

- ознайомитись з організацією релігійних подорожей. Напрямки релігійного туризму. Специфіка організації релігійних подорожей.

- ознайомитись з основними підходами до забезпечення реклами послуг.

- Оформлення стенду та рекламної продукції. Основні принципи реклами транспортних подорожей. Виставкова індустрія в діяльності туристського підприємства (підприємства індустрії гостинності). Правила організації та проведення виставкової діяльності.

Під час проходження практики на підприємствах туристичної індустрії та індустрії гостинності здобувач на етапі вивчення процесу створення турпродукту чи іншого продукту, організації туристичних подорожей може здійснювати наступні види діяльності:

- охарактеризувати програми перебування туристів та вивчити особливості обслуговування різних категорій та клієнтів: іноземних туристів, що подорожують по Україні, вітчизняних туристів, що подорожують за межі України, та вітчизняних туристів, що подорожують по Україні;

— ознайомитися з особливостями обслуговування дитячих груп, забезпечення сімейного відпочинку, збірних груп, поїздок зі спортивно-оздоровчою метою, на лікування, екскурсійно-пізнавальною та рекреаційною метою та інше;

- ознайомитися з особливостями створення програм перебування для різних категорій споживачів у відповідності до контингенту, мети подорожі, виду ринку (міжнародного: закордонного та іноземного, внутрішнього туризму) та інших факторів;

- визначити етапи проектування маршрутів і турів, створення туристичного продукту підприємства (фірми) та процесів обслуговування на кожному з них;

- проаналізувати ділові контакти із закордонними та вітчизняними виробниками туристичних та інших послуг, дати характеристику договірних відносин з партнерами по організації туристичних подорожей;

- розробити рекомендації щодо поліпшення туристичного продукту, розширення географії маршрутів та турів фірмою, удосконаленні технології та організації турів.

У діяльності туристичних підприємств можна проаналізувати:

- ступінь виконання плану та динаміку обсягу реалізації туристських та туристсько-екскурсійних послуг у натуральних (чол., туро-дні) і вартісних показниках (у фактичних і порівняльних цінах);

- структуру наданих послуг в динаміці з точки зору: контингенту туристів (групові, сімейні, індивідуальні), внутрішнього туризму, іноземного, зарубіжного (в т. ч. за країнами прибуття); місця розміщення туристів (стаціонарна власна мережа, сезонна мережа, залучена мережа);

- структуру туристичного продукту в динаміці за окремими сегментами ринку;

- зміну обсягу наданих послуг по місяцях року, визначити сезонні коливання в реалізованому попиті на послуги підприємства впродовж року (сезонна хвиля).

З метою визначення та дослідження процесів, що забезпечують ефективну діяльність туристичного підприємства чи підприємства сфери гостинності здобувачу необхідно:

- визначити інформаційно-довідкове забезпечення створення туристичного чи іншого продукту;

- комп'ютерне забезпечення прикладними програмами для створення, просування на ринку та реалізації туристичного чи іншого продукту підприємства (фірми);

- дати рекомендації щодо впровадження нових інформаційних технологій в роботі туристичної фірми або підприємства сфери гостинності;
- проаналізувати діяльність підприємства щодо активізації туристів та роботи фірми по пошуку клієнтури і створення банку даних;
- дати рекомендації щодо поліпшення роботи по залученню туристів туристичним підприємством.

З метою оволодіння практичними навичками технології організації туристичних подорожей здобувач може:

- вивчити процеси резервування та бронювання; безпосередньо саму організацію туристичного обслуговування; контроль за дотриманням умов подорожі, умови розрахунків за туристичне обслуговування між клієнтами та турфірмою, між турфірмою та виробниками турпослуг; облік та контроль туристичного обслуговування. Навести приклади документального оформлення усіх вищезазначених процесів;
- вивчити роботу туристичного чи іншого підприємства по наданню основних, додаткових та спеціалізованих туристичних послуг;
- вивчити роботу туристичного підприємства наданню транспортних послуг туристам: охарактеризувати види транспорту, що використовуються для організації туристичного обслуговування, умови перевезення, залізничним, авіа-, авто- та морським (річковим) транспортом;
- вивчити роботу туристичного підприємства (фірми) по наданню паспортно-візових послуг: робота з державними та консульськими установами по наданню паспортних послуг; робота з посольствами іноземних держав по акредитації та оформленню в'їзних віз, правила реєстрації документів іноземних громадян, що тимчасово перебувають в Україні;
- вивчити організацію страхування туристів туристичним підприємством (фірмою) та страхування транспортних засобів;
- дослідити та охарактеризувати роботу туристичної фірми по забезпеченню безпеки туристичних подорожей;
- вивчити організацію роботи по документальному оформленню груп та індивідуальних туристів на виїзд за кордон та подорожей по Україні;
- вимоги до складання фінансово-організаційного звіту здійснення туристичної подорожі.

В процесі проходження практики для підвищення фахового рівня підготовки здобувачів планується виконання індивідуальних завдань. Зміст, кількість та обсяг практичного матеріалу, що збирається здобувачем під час практики, залежить від теми кваліфікаційної роботи, типу і виду об'єкта дослідження, мети, що ставиться при написанні кваліфікаційної роботи і погоджується здобувачем з керівником.

5. ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальні завдання видаються здобувачам вищої освіти з метою набуття ними під час практики умінь та навичок самостійного вирішення виробничих, наукових та організаційних питань. Їх зміст конкретизується і уточнюється керівниками практики під час її проходження. Виконання здобувачами індивідуальних завдань активізує їх творче мислення, підвищує ініціативу і здатність самостійно аналізувати та узагальнювати підсумки роботи й робить проходження практики більш конкретними та цілеспрямованими.

Індивідуальні завдання здобувачів вищої освіти мають носити науково-дослідний характер і бути спрямованими на підвищення фахового рівня підготовки здобувачів вищої освіти.

У процесі виконання індивідуального завдання виробничої практики здобувач вищої освіти повинен виявити:

- знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно-орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання туризму та сфери гостинності;
- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження;
- вміння виявляти причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у туристичній галузі;
- вміння обґрунтовувати наукові висновки та конкретні пропозиції щодо вдосконалення організації та управління діяльністю досліджуваного об'єкту.

Індивідуальні завдання оформляються у вигляді реферату або тез на студентську науково-практичну конференцію за вибором здобувача вищої освіти. Разом з керівником практики від факультету здобувач формулює тему індивідуального завдання, враховуючи специфіку бази практики.

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підсумки практики підводяться у кілька етапів: на заключних виробничих нарадах у навчальних закладах, на захисті виробничої практики і науково-практичній конференції на факультеті, а також на засіданні кафедри, ради факультету та університету. Їх завдання: аналіз роботи практикантів, виявлення досягнень і недоліків у їхній роботі; оцінка теоретичної і практичної підготовки здобувачів до роботи на підприємстві (організації); оцінка якості роботи по організації практики її керівниками, вироблення заходів щодо насотупного поліпшення практики. На заключній виробничій нараді затверджуються керівником підприємства (організації) характеристики здобувачів-практикантів, відповідальні за практику, які працювали із здобувачами-практикантами, висловлюють побажання щодо поліпшення якості виробничої діяльності майбутніх фахівців. До участі у нараді залучаються всі здобувачі, які проходили практику на підприємстві, методисти, керівники практики.

У перший робочий день після завершення практики здобувачі здають звітні матеріали практики на кафедру. Звітні матеріали, подані здобувачами, перевіряються і оцінюються викладачами-методистами. Аналіз звітних матеріалів практикантів дозволяє керівникам практики зробити висновки щодо рівня осмислення здобувачами набутого в процесі проходження практики досвіду, щодо ставлення їх до виробничої діяльності, до обраної професії. Не пізніше, як через 10 днів після завершення практики, підсумки роботи підводяться у формі захисту практики. Для цього деканатом створюється комісія. Кожен здобувач особисто звітує про виконану роботу, відповідає на запитання, поставлені членами комісії, демонструє підготовлений матеріал та висловлює побажання до практики та її організації.

Форма підсумкового контролю: диференційований залік.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Оцінка, отримана здобувачем, формується в документах відповідної форми (заліково-екзаменаційних відомостях) університету.

Оцінювання результатів практики та визначення загальної оцінки, проводиться за критеріями оцінювання (таблиця 3) та шкалою оцінювання, наведеною у таблиці 4.

Таблиця 3

Критерії оцінювання практики здобувачів

Критерії	Бали
1. Виконання завдань практики	30
2. Наявність власних висновків і пропозицій	10
3. За зміст і культуру ведення щоденника	10
4. Індивідуальне завдання	10
5. Результати захисту звіту з практики	40
Всього	100

Таблиця 4

Шкала оцінювання результатів практики: національна та ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	Відмінно
82-89	B (дуже добре)	Добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	Задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX	Незадовільно
34 і менше	F	

8. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ З ПРАКТИКИ

Під час перебування на підприємстві здобувач узагальнює проведену ним за час практики роботу і складає звіт. При складанні звіту використовують щоденник і зібраний матеріал по виконанню кожної теми програми практики.

Звіт повинен містити:

- *титульний аркуш;*
- *зміст;*
- *вступ;*
- *основну частину;*
- *висновки;*
- *список нормативних та інструктивних матеріалів;*
- *додатки.*

Крім того, до звіту додаються:

- *Щоденник практики;*
- *Виконане індивідуальне завдання.*

Титульний аркуш має бути віддрукований на комп'ютері і оформлений за вимогами. Зміст подається на початку звіту про проходження виробничої практики. У змісті зазначають назву та номери початкових сторінок усіх розділів і підрозділів звіту.

У вступі розкривається мета, значення і завдання практики.

Основна частина звіту повинна повністю співпадати з розділами (темами) практики. Викладений матеріал повинен бути максимально конкретним і повністю опиратися на матеріали, зібрані на підприємстві, які додаються до звіту. Всі наведені кореспонденції рахунків, методика розрахунків і т.д. повинні бути в обов'язковому порядку підкріпленні дійсним цифровим матеріалом. Викладка матеріалу здійснюється з обов'язковим посиланням на нормативні та інструктивні матеріали, та на додатки. Якщо на підприємстві по окремим питаннях є відхилення від інструктивних матеріалів (використання нетипових форм тощо), то в звіті здобувачем подаються відповідні критичні зауваження.

Після висновків зазначається дата закінчення звіту та ставиться підпис.

На цій же сторінці звіт завіряється керівником практики від підприємства.

Список нормативних та інструктивних матеріалів містить відомості про чинні правові акти та інструкції, якими користуються на підприємстві при виконанні робіт, визначених програмою практики.

Додатки повинні містити всі матеріали, необхідні для відображення результатів проходження програми практики. Документи можуть подаватись у вигляді ксерокопій.

Після закінчення практики здобувач вищої освіти звітує про виконання програми практики. Звіт повинен бути написаний під час проходження практики і за змістом відповідати програмі та методичним рекомендаціям. В звіті здобувач повинен самостійно, досить детально і критично оцінити питання, передбачені програмою практики.

Звіт складається з двох частин: текстової і додатків.

У текстовій частині практикант описує проведену роботу згідно програми практики. У додатках мають бути документи, які ілюструють проведену роботу.

Звіт про проходження виробничої практики друкується за допомогою технічних засобів на аркушах білого паперу формату А4 (210×297 мм). Друк слід здійснювати шрифтом 14 *Times New Roman* чи іншим стандартним шрифтом, який забезпечує в середньому 63...65 знаків в рядку. На сторінці повинно бути 28...30 рядків. Щільність тексту звіту повинна бути однаковою

Кожен розділ програми звіту має розпочинатися з нової сторінки, а підрозділи – продовжуються на тій же сторінці, після відступу в один рядок.

Поля в роботі повинні складати:

ліве – 3,0 см; праве – 1,0 см; верхнє та нижнє – по 2,0 см.

Сторінки нумеруються з врахуванням титульної сторінки, проте номер проставляється починаючи з другої сторінки вступу. Нумери сторінок проставляються зверху сторінки з правої сторони арабськими цифрами без додаткових позначок.

Порядок оформлення ілюстрацій (малюнків, схем), таблиць, формул здійснюється згідно загальноприйнятих вимог.

При написанні звіту здобувач повинен давати посилання на інструктивні та нормативні матеріали, якими користуються при проведенні тієї чи іншої роботи на підприємстві.

Посилання в тексті на джерела слід зазначати порядковим номером їх в списку нормативних і інструктивних матеріалів з вказуванням номеру сторінки. Ця інформація по тексту виділяється двома квадратними дужками, наприклад, «... автор у праці [5, с. 8–10]...». Вказаний запис свідчить, що використовується інформація з джерела, яке зазначене в списку під номером 5 і викладена вона в ньому на сторінках з 8 по 10.

Крім посилань на джерела інформації, необхідно також робити посилання і на ілюстрації, таблиці, формули, додатки, які наведені у звіті. Посилання на ілюстрації в тексті звіту містять порядковий номер ілюстрації і записуються таким чином: «рис. 4.2», що означає, що автор посилається на 2 ілюстрацію 4 розділу.

При посиланні на таблиці звіту слово «таблиця» пишуть скорочено і

таким чином запис-посилання має вигляд «табл. 4.1» При посиланні на формулу вказується її порядковий номер, наприклад: розрахунки проведемо за формулою (4.3). На додатки посилання здійснюють із скороченням слова

«додаток», наприклад: «дод. А».

У звіті в обов'язковому порядку повинен бути список нормативних і інструктивних документів. Джерела слід розміщувати в списку в порядку появи посилань в тексті. Список оформляється за правилами бібліографічних описів

Звіт про проходження виробничої практики підкріплюється додатками. *Додатки* оформляються як продовження звіту і поміщаються після списку нормативних і інструктивних документів. Нумеруються вони в порядку появи посилань на них по тексту.

Перед додатками, які додаються до звіту, вставляється аркуш з написом посередині «ДОДАТКИ».

Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і проставляється велика літера, що позначає цей додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ї. Якщо в роботі один додаток, то він позначається як «Додаток А».

Список використаних джерел оформляється згідно вимог ДСТУ 8302:2015.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
2. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV : станом на 8 берез. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
3. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text> (дата звернення: 02.05.2025).
4. Стратегія розвитку Хмельницької області на 2021-2027 роки. URL: <https://chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.adm-km.gov.ua/wp-content/uploads/2021/04/%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%93%D0%86%D0%AF.pdf>
5. Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (п. 4.4) URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>
6. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) URL: https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSlSDVIV04waWZvbW5xVnM2Mmd5Y1FLdi1rUC0w/view?resourcekey=0-tYSPd5dBX2-ZMCs1ShozJA
7. Буторіна В.Б., Хоптяр А.Ю. Розвиток культурно-мистецького потенціалу дозвілєвої сфери туризму та гостинності України: управлінський аспект. Причорноморські економічні студії. 89/2024 URL: http://bses.in.ua/journals/2024/89_2024/42.pdf <https://doi.org/10.32782/bses.89-40>
8. Буторіна В.Б., Ковтник І.І. Підвищення ефективності менеджменту персоналу підприємств туризму та гостинності як стратегічний напрямок їхнього розвитку. Наукові інновації та передові технології. №12 (40). 2024. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/17525> DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12\(40\)-669-679](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12(40)-669-679)
9. Географія туризму/Доценко А.І., В-во університет «Україна», К., 2020, 177с.
10. Ковтуник І. І. Національний природний парк «Подільські Товтри» як унікальний ресурс для розвитку внутрішнього та міжнародного туризму в Україні. Ефективна економіка. 2020. № 6. Режим доступу до журналу: URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7941> .

11. Ковтуник І. І. Структура природно-заповідного фонду Національного природного парку «Подільські Товтри» як передумова для розвитку екологічного туризму. Агросвіт. 2022. № 23. С. 48-53. Режим доступу до статті: URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/813/821>
12. Мальська М.П. Основи туристичного бізнесу : навч. посібн. Київ. : Центр навч. літ-ри, 2019. 272 с.
13. Марусей Т.В., Буторіна В.Б. Інноваційні інструменти менеджменту туризму та гостинності. Ефективна економіка. № 12 (2024). URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/5369> DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.12.54>
14. Марусей Т. В. Гастрономічна спадщина Поділля в галузі гостинності. Ефективна економіка. 2024. № 6. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4019>.
15. Марусей Т. В. Імперативи еко-інноваційного розвитку готельного господарства. Ефективна економіка. 2023. № 3. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1300>
16. Марусей Т. В. Особливості функціонування готелів в Україні в умовах воєнного стану. Агросвіт. 2023. № 12. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/1657>
17. Матвейчук Л.О., Фурман І.Г. Правове регулювання туристичної діяльності в умовах цифровізації України. Інфраструктура ринку. Розділ 12. Туризм. 2024. Випуск 79. Видавничий дім «Гельветика». 2024. С.259-264 (Index Copernicus). URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/79-2024> .
18. Олійник О. С. Динаміка розвитку готельних підприємств. Економіка та суспільство. 2021. № 33. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/936> DOI: 10.32782/2524-0072/2021-33-68.
19. Олійник О. С. Вплив поліпшення мультикатурної компетентності здобувачів вищої освіти та фахівців підприємств на маркетингову діяльність в сфері гостинності. Економіка та суспільство. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/106> 0 DOI: 10.32782/2524-0072/2021-34-74.
20. Олійник О. С. Сучасний стан розвитку готельних підприємств в Україні. Економічний простір. Дніпро: ПДАБА, 2021. №17. С. 83-88.
21. Opria V. O., Opria I. A. Tourist resources and problems of their use (example Kamianets-Podilskyi, Ukraine). Географія та туризм: науковий журнал / ред. кол.: Запотоцький С. П. (гол. ред.) та ін. Київ: Альфа-ПК, 2021. Вип. 62. С. 26-32. URL: <https://doi.org/10.17721/2308-135X.2021.62.26-31>.

22. Опря Б. О., Хоптяр А. Ю. Інновації та персоналізація: створення сучасного туристичного продукту на прикладі турагенції «Море турів». Журнал «Наукові інновації та передові технології» № 12(40) 2024. С. 777-787. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12\(40\)-777-787](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-12(40)-777-787).
23. Опря Б. О., Хоптяр А. Ю. Реалізація технологій туристичної діяльності в індустрії туризму Кам'янця-Подільського: розвиток в умовах сьогодення. Економіка та суспільство. 2024. № 68. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5028>
24. Опря Б. О., Хоптяр А. Ю. Екскурсійні маршрути Кам'янця-Подільського як складова туристичної діяльності. Економіка та суспільство № 69. 2024. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/69>.
25. Опря Б., Тимейчук А., Ромащук О. Освітні типові програмні комплекси формування фахівця нового типу світового туристичного менеджменту. Наукові інновації та передові технології. № 3 (31). 2024. С. 1150-1158. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)-1150-1158](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31)-1150-1158).
26. Організація туризму в Україні: регіональні аспекти: навч. посіб. / В.К.Федорченко, І.М. Мініч. Видавництво Ліра-К, 2021. 338С.
27. Теребух А. А. Досвід стратегічного планування розвитку туристичних центрів URL : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/19211/1/41Terebukh-205-211.pdf>
28. Туристична асоціація України. URL: <http://www.tau.org.ua/>.
29. Туристична діяльність: інновація, інвестиція, рекреація / П.М.Лісовський, 2022, ЦУЛ, К.124с.
30. Туристичне країнознавство. Азія та Океанія. Мальська М., Гамкало М., Бордун О. ЦУЛ К. 2021. 184С.
31. Туристичне країнознавство. Європа. Мальська М., Гамкало М., Бордун О. ЦУЛ К. 2021. 224С.

Інформаційні ресурси:

1. Tourism for Sustainable Development Goals. URL: <http://tourism4sdgs.org/>. Tourism Statistics. URL: <https://www.e-unwto.org/toc/unwtotfb/current>.
2. UNWTO Tourism Highlights. URL: <https://www.e-unwto.org/>. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16.06.1992 р. № 2456-XII. Дата оновлення : 08.08.2021 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>.

ДОДАДКИ

Титульний лист звіту:

Міністерство освіти і науки України
 Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
 Природничо-економічний факультет
 Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

ЗВІТ
 про проходження виробничої фахової практики

(назва підприємства)

терміном з « » 202 р. по « » 202 р.

галузь знань J Транспорт та послуги
 спеціальність J3 Туризм і рекреація
 освітньо-професійна програма Туризм та індустрія гостинності
 рівень вищої освіти другий
 (магістерський)
 форма навчання - денна

(П.І.Б. здобувача)

Керівник практики від університету

(посада, вчене звання, науковий ступінь, П.І.Б.)

Звіт захищений:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS

Дата захисту _____

(число, місяць, рік)

Кам'янець-Подільський, 202

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
на практику

здобувача

(прізвище, ініціали)

Керівник практики

Здобувач-практикант

	Завдання	Зміст завдання
1	2	3
1	Здійснити аналіз туристичних ресурсів і використання їх при розробці туристичних маршрутів	Дослідження природно-ресурсний та історико-культурний потенціал країни (регіону, району, місцевості). Формування стратегічних напрямків розвитку туризму використовуючи наявні туристичні ресурси, планування їх використання про розробку нових туристичних маршрутів.
2	Охарактеризувати стан туropolерейтинга	Оцінка діяльності у сфері туризму, яка спрямована на формування комплексного туристичного продукту та визначення шляхів оптимізації умов його споживання.
3	Сформувати пропозиції щодо організації управління підприємством	Дослідження менеджменту, як апарату відповідного управління туристичним підприємством чи підприємством сфери гостинності і категорією людей в організації та формування шляхів його вдосконалення.
4	Оцінити стан місцевого розвитку туризму	Особливості та перспективи розвитку туризму у Кам'янці-Подільському
5	Зробити аналіз гастрономічної спадщини в ракурсі розвитку подієвого туризму	Гастрономічна спадщина як інструмент розвитку подієвого туризму Поділля
6	Дослідити сучасний стан та перспективи розвитку туристичного потенціалу Поділля	Історико-культурний туристичний потенціал Поділля: сучасний стан та перспективи розвитку
7	Описати особливості сучасного самостійного планування подорожей	Цифрові платформи для самостійного планування подорожей: переваги та недоліки для внутрішнього туризму
8	Визначити головну роль у розвитку туристичного потенціалу Хмельниччини	Роль Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника у розвитку туристичного потенціалу Хмельниччини
9	На прикладі підприємства дослідити роль екотуризму у структурі соціально-економічного розвитку на Хмельниччині	Екотуризм у структурі соціально-економічного розвитку Хмельниччини: досвід та потенціал НПП «Подільські Товтри»

Продовження додатку В

1	2	3
10	Тревел-блогінг, як складова туризму	Роль тревел-блогінгу в екстремальному туризмі
11	Охарактеризувати Україну туристичну	Туристичний потенціал та ресурси у Україні
12	Дати характеристику активного туризму зарубіжжя	Активний туризм в країнах Центральної Європи
13	Зробити аналіз індустрії гостинності Поділля	Різноманіття закладів громадського харчування та місць для проживання Хмельниччини
14	Проаналізувати індустрію гостинності	Розвиток індустрії гостинності Хмельниччини
15	Дати характеристику закладам розміщення туристів	Готелі Кам'янець-Подільського: стан та перспективи розвитку